

հալէն կէշէնկերաւ Ա' Եւրովայ Եւրոպայի
կոպոսա սօրտու միտէ, « պէնիմ կիւ-
նիւմաւ օլմամը իլլա պէնտէն Եւրոպայի
կէշէնկեր չալմը չար ու տէտի »

Հունու տախի պիլմէ լիսինիզ քի
միւթէ վէֆա հանրմին սօն վասիյէթի
միւթէ զատնիւն Եւրոպայի մօպիլալարը,
աղըր լաճօր չալար (Լ Թանէ) կիւ-
միւշ Թապրմար, Եւրոպայի չալար-
լար, վէսայի ճէմիսի (Եւրոպայի մին
հագգը տրը , շէրան պու վասիյէթ
մագպուլ տէյիլ տէյու հիւքմ վէ ի-
լան օլմատըգձա , պէն վասիյի մու-
ֆաւլաղըմ վէ վաճիպէյի զիմմէթիմ
տիր վասիյէթ մուճիպի իճրասը օլուն
մատնա Եւրոպայի կէշէնի իթմէք , վէ-
ֆաթ իտէն պիր խաթունուն Եւրոպայի
քեամիլէն եէր պուլմատը իլին , վէ
պու իտէ Բէք Գօլայ պիր մատտէ տիր
չիւնի վասիյէթ օլան մալար թէքմի-
լէն մէվձուտ վէ հաղըր պուլունմագ-
տա տրը Եւրոպայի եպիսկոպոսուն գալ
տրորը Բրթոլարն պաշնա պիր
գաղա կէշէնի :

Իսկէնտէրիյէ 15 օգոստոս 1870

Յօդ. Տ. Գապարեան

ԵՊԻՊՏՈՍԻ ԻՆԴԻԻ

Եգիպտոսի և Եգիպտոսի մէջ
Փարիս հանրմի հրիտակին առթիւ
տեղի ունեցած անպատեհ եղելու
թեանց վրայով երկար լուսթեանէ մը
վերջը ճշմարտութիւն երեւան հա-
նելու ակտիւ մը արթնցած է Եւ-
րոպայի Եւրոպայի խմբագիրը . և այս
ճշմարտութիւնն ըստ իւր մտայ հը-
րապարակած է 889 թուոյն մէջ :

Եւրոպայի առն ընթերցողաց յայտ-
նի ըլլալով հանդերձ , թէ ինքն այս
պարագայիս մէջ ոչ թէ զուտ ճշմար-
տութիւն , կամ գէթ ճշմարտաման
հաւանականութի մը ճանաչել գիտ-

ցած չէ , այլ և ոչ իսկ ճշմարտութի
բառիւ բացատրուած էութեան մէկ
փոքրիկ մասունքը ճանաչել գիտցած
չէ այս պարագայիս մէջ : Եւրոպայի Եւ-
րոպայի առն հասկցող ընթերցող-
ղաց յայտնի ըլլալով հանդերձ , պի-
տի գնեմք Սիօնի մէջ , նոյն ինքն Եւ-
րոպայի Պարոն խմբագրին համոզե-
լով իւր պակասած կէտերուն մէջ ,
հաստատելով իւր առջեւ իւր կամ
մինչև ցարդ չգիտցած և կամ չգիտ-
նալ ուղած , և Եգիպտոսի սահման
ներէն դուրս գտնուող գրեթէ բոլոր
ազգայիններէ ծածուկ եղած եղելու
թիւններէն մէկ քանին , ցրուելու
համար իւր գրած սուտ և անարժան
գովեստից սուտ փաստերը որ կ'սկսի
այսպէս :

ԵՊԻՊՏՈՍԻ ԱՉԳԱՅԻՆ ԿՈՒՒԸ

« Եւրոպայի մինչև ցայսօր յայտնե-
ցանք այս գալթակական ցաւալի
կռուոյն վրայք խօսելու , պատճառը
այն էր որ կը փախապէսինք հիմնաւոր
տեղեկութիւններ ստանալ անոր վը-
րայք , և հրատարակուած խառնի-
խուռն լուրերուն մէջէն կարող ըլլալ
ճշմարտութիւնը երեւան հանել . ու
րով մէկ փոքրիկ կողմին (որուն պա-
րագլուխ հանդիսացած է Եստուա
ժառուր վարդապետը) անարժան ու
ազգատեաց ընթացքը համառօտիւ
մեր ընթերցողաց առջեւ դնել . եւ
միւս կողմին (որ բոլոր ազգն է իւր
խահեմափայլ Եւրոպայի) ազգա-
սիրական պարտքը կատարելուն մէջ
իւր ըրած օրինաւոր ջանքը յայտնելու :

Եւրոպայի նպատակը ուղիղ է , որ կ'ըս-
տասեալ հիմնական տեղեկութիւններ
առնելու , որ ճշմարտութիւն մը եր-
կու կարծեաց մէջէն դուրս հանելու
համար իմաստ կարեւոր պարագայ մըն
է . բայց այս տեղեկութիւններն ա-

ուիք արդեօք, թէ՛ ոչ: Լսիկայ բա-
ցարձակապէս քեզ միայն յայտնի է.
վասն զի քովդ ուրիշ մէկն ալ չկար
հարկաւ: Բսենք որ՝ այս հիմնաւոր
ըսածդ տեղեկութիւնն առիւր, բայց
ինչ միջոցաւ. անձամբ Լզէքսանդրի
երթալով քննեցիք. կամ թէ ձերին
մէկ արժանահաւատ ծանօթը ձեզ
տեղեկացոյց տեղի ունեցած դէպքե-
րն. և եթէ ունիք Լզէքսանդրի կամ
Լզէքսանդրիոյ մէջ այս տեսակ ծա-
նօթ անձ մը, նա այս դէպքերուն
ներկայ գտնուած է, կամ թէ այս
տեղեկութիւնը Չեզի տուողը դէպ-
քին մէջ կռուող երկու հակառակ
կողմին մէկն է:

Եյս կռուոյն մէկ կողման պարա-
գլուխ է Տ. Վասպարեան Պ. Յակո-
բը Պարոն խմբագիր, և ոչ Լստուա-
ծատուր Վարդապետը, ինչպէս որ
դուք կ'երազէք: Սիւս կողման ալ
սրարագլուխն է Յակովբեան թագ-
ւորը Սեսրուլ Լալիսկոպոսով, եւ
ոչ բոլոր ազգը իւր խոհեմափայլ ա-
ռաջնորդովը. Լզէքսանդրի և Լզէք-
սանդրիոյ մէջ գտնուած քիչ մը Հայ
բնակիչը՝ հոն երկու կամ երեք ամսոյ
չափ պանդխտող ամեն ազգայնոց ալ
յայտնի է թէ իւրաքանչիւրն ինչ բը-
նութեան տէր մարդ է: Լսոնցմէ բա-
նի մը հոգի Յակովբեանին ընկերացած
է Լալիսկոպոսով մը, քանի մը հոգի ալ
Տ. Վասպարեանին միացած է եւ կը
կռուին իրարու դէմ: Պատուոյ առ-
տիճանի մէջ Տ. Վասպարեան եղբարց
Յակովբեաններէն նախադասիւ ըլ-
լալը վկայել, կը թողում Լզէքսանդ-
րիոյ բնակչաց: Տ. Վասպարեաննե-
րու հետ միացած են իրենց ոգւոյն
նման ոգւոյ տէր մարդիկ, թագւորի
հետ ալ միացած են իւր ոգւոյն տէր
մարդիկ: Սնացած մարդիկներէն բո-
լոր խօսողները Տ. Վասպարեաննե-

րուն կողմը կը խօսին եթէ երբեք
ըլլայ մէջերնին խօսող: Սնացածները
որ չեն խօսիր, անոնք ալ դիպրոյնե-
րուն առջեւ տոեղու կ'ակնածեն, ճշ-
մարիտը խօսելուն համար ալ սաս-
տիկ երկիւղիւ պաշարուած են (Յա-
կովբեաններէն):

Պարոն խմբագիր, ասոնցմէ որէն
կրնայք հիմնաւոր տեղեկութիւն ա-
ռած ըլլալ, եթէ առած էք:

Բոլոր ազգը ըսելովսիւր դուք կը
կարծէք որ հազար երկու հազար բը-
նակիչ կայ, ամենեւին ոչ. այդ մասին
կը սխալիք:

Լզէքսանեան Փարիս հանձմին կը
տակին երկրորդիւր և առաջնոյն ինչ
պէս յետո մնալը ասկէ յառաջ Տ.
Վասպարեանի նամակէն տեղեկացաք
հարկաւ:

«Յիշեալ տիկինը մեռնելուն պէս,
կ'ըսէ Լզէքսանդրիոյ ազգային վարչու-
թիւր՝ որուն բովն էր հանգուցելոյն իւր
յոժար կամօքն ըրած առաջին կտա-
կը, կը փութայ վախճանելոյն տանը
մէջ գտնուած ամեն բաները գրի առ-
նուլ. արձանագրել և յետոյ ազգա-
յին կնքով կը կնքէ բոլոր սենեակնե-
րը գիտութեամբ և հաւանութեամբ
տեղական իշխանութեան»:

Լոյս պէս չ'ըրին սրբոն խմբա-
գիր, դու որ ինքնիրենդ կ'ըսէիր թէ
12000 լիրայի ադամանդ կայ, այն ա-
դամանդներն այն օրը առին տարին.
տունը մնացած անկողիններն և ու-
րիշ թաւ կարասիները սենեկի մը մէջ
կնքեցին: Լոյս տարուած ադամանդ-
ներն երբ դուրս ելին, այն ատեն
կ'իմանայք դուք քանի ոսկիի արժու-
ղութիւն ըլլալը, զոր հիմա չգիտնա-
լով Իզմիրէն յԼզէքսանդրիա 12000
ոսկի կը կշռէք, Իսկ եթէ չելին
դուրս և երթան, այն ատեն աւելի
գիւրիկն է ձեզ ճանչնալ թէ ո՞րչափ

մեծ ըլլալու է դու մարմը, որուն ձեռք
կ'երկնցունեն Յակովբեանները :

Ըստնց ազգասիրական բարեգոր-
ծութիւնը մին է Պարոն Խմբագիր ,
այս տեղ ես մէկ հատը պատմեմքեզ
և ընթերցողոց , եթէ դու ալ երբէք
բարեգործութիւն մը (թող ազգասի-
րական ալ չ'ըլլայ) . գիտես ատենցմէ
գործուած , կը թախանձենք որ առա-
ջակայ Ըրչալուսոյ մէջ մէկ հատիկը
գէթապատմէք :

Յակովբեաններու Բիբարեգործութիւնը
Ընթերցանդրիոյ մէջ եկեղեցւոյ ստա-
ցուածէն որ տարեկան բաւականի
չափ եկամուտ ունի , դպրոցին , քա-
հանայից տարեկան ծախքերը տրուե-
լով ազբառաց ալ ողորմութիւն կը
տրուի իբրեւ թէ : Ըյս ողորմութեն ըն-
դունող է մէկ այդի կին մը ամիսը տասը
Ֆրանք առնելով . այս տուրբը Յա-
կովբեանը կը բաժնէ երեսփոխան ըլ-
լալով : Ըյս աջի կ'ինը մէկ որդի ու-
նի գպրոց կ'երթայ . որ երթալով ա-
նտախութեան մէջ կը յառաջագի-
մէ , այրին կը ըննէ եւ կ'իմանայ որ
այս դպրոցը գտնուող վարժապետը
փողոցները պոռոկելով արձանոցները
խաղ խաղալէ վերջը օրը անգամ մը
միտոյն (այն ալ եթէ միտքը գայ)
կ'երթայ դպրոց . միւս ժամանակները
դպրոցի մէջ գտնուած տղայները որ
բոլոր այրեաց որդիք և որք են անա-
ռակութեամբ կ'անցունեն : Յիշեալ
այրին կ'երթայ մէկ աղնուականին ոտ-
քը կ'իյնայ որ դպրոցին դարման տա-
նին , աղնուականն ինչ ընէ , այրին
կ'ողջայ . կ'ըսէ այս որբերու արիւնը
ձեր վրայ է , դուք կարողութիւն ու-
նիք ձեր տղայքը կը խրկէք օտար ազ-
գաց վարժարանները և կը կրթուին
ուղածնուդ պէս . ինչ որ կ'ըլլայ մե-
ղի է ամեն դժբաղդութիւն . եթէ
ձեր տղայքն ալ այս դպրոցն ըլլան ,

անպատճառ դպրոցը կարգի մտնա-
լով , եթէ տղայքը բան մը չը սորովին
ալ , գէթ անառակ չեն ըլլար . շատ
խօսքեր կը խօսի այրին արտասուելով
Ընթերցանդ չդիմանար , կ'ըսէ որ իմ
ձեռքէն մեր դպրոցին դարման չգար ,
սակայն քու որդւոյդ դարման տանիլ
կուգայ . և տարեկան ծախքը վճա-
րելով այրին որդին Վաղղիացւոց
դպրոցը կը խրկէ իւր որդւոյն հետ :
Ըմսագլուխ կուգայ , այրին կ'երթայ
յակովբեանին իւր ամսական օղոր-
մութիւնն ստանալու . Բարեգործ ե-
րեսփոխանը սաստիկ յանդիմանելով
զինքը կը վճնտէ թէ ինքը հարստա-
ցած է , և տղայն օտար ազգաց դպ-
րոց կը խրկէ , թող երթայ իւր հա-
րստութեամբը ապրի և բաւականա-
նայ : Թէ և այն աղնուականը կրնար
և ուղեց որ այս այրւոյն ամսէ ամիս
տասնական Ֆրանք ալ տայ . սակայն
այրին սաստիկ երկիւղիւ պաշարուած
կ'ողջայ , եթէ որդին այն Վաղղիաց-
ւոց դպրոցէն չհանուի , իրեն ծանր
վտանգ մը կը հետեւի : Ըսոր վրայ
կ'ստիպուի աղնուականը այրւոյն որդին
առաջուան վիճակին մէջ թողուլ :

Յակովբեաններու ունեցած բա-
րեգործութիւններէն մեր գիտցա-
ծին մէկ հատն այս է Պարոն Խմբա-
գիր , մնացածներէն եթէ դուք ալ գի-
տէք , կը փափագիմք որ պատմէք :

Յակովբեան թագւորի ազգային
երեսփոխանութենէ հրաժարած ըլլա-
լը շատոնցու ընէ ՚ի վեր հրատարա-
կուած է . ինչէն կը պարտաւորուի
որ աղգին իրաւունքը պաշտպանէ .
ազգը ապերախտ ըսող և պաշտօնէ
հրաժարուող Յակովբեաններն այսօր
ինչու վերստին ազգին իրաւունքը
պաշտպանելու կը պարտաւորուին :
Բաւ լիցի որ անոնց մտքէն երբէք
ազգի իրաւունքը պաշտպանե սնցնիլ

ամենէն աւելի դիւրաւ կը խարեն քեզի Պարոն Խմբագիր . անոնց միտքը առաջին կտակը գործադրել ուղերով ազգին իրաւունքը պաշտպանել չէ . անոնց միտքը երկրորդ կտակըն աներեւոյթ ընելով , անոր մէջ նշանակուած Հանգուցեալ Վաղըտեան Կարապետի (Վ) անը կարապետ) վրայ նշանակուած 1000000 ի տահան ջը կորսնցել է : Վ ասն զի Պարոն Խմբագիր , եթէ ակննջ ունիւ լաւ . այս գումարին ուր բլալը կառավարութեան կողմէն հարկաւ փնտռուելով , պիտի գայ որոնն գաղտնի ամբարը մտած ըլլալն յայտնուի :

Երկրորդ կտակ ըսուածը քննել և իմանալէ վերջն եթէ պիտի տնօրինուէր իրաւունքն , ինչու սենեակները քանի մը կտոր կտարասեօք կը կընքուի , և ադամանդն ու բոլոր գահարեղէն թանկագին զգեստները կը վերցուին նախապէս : Եւ ուր կը վերցուին , թագաւորի տունը , տեսիլարդար երեսփոխանին գործը , թող տեսնէ ամեն ոք :

Դուք որ ձեզ համար դարձիւք արձակուած պատգամ ունիք թագաւոր աղայիդ խօսքը , տակաւին շատ ժամանակ պիտի կարծիք որ Լիւիսպոտսի մէջ այն վնասատուին գործածը ազգային օրինաւոր իշխանութե գործ է :

Թագաւոր աղայիդ ազգային գործոց մէջ այլոսի շարունակելուն նը պատուիչ մէկ պատճառը խօսիմ այս տեղ , և ակննջ դիր օրինաւորապէս :

Թագաւոր աղայիդ երբ առաջին անգամ այս գործերուն մէջ մտաւ , նոյն օրերն էր որ սկսաւ ժողովուրդը իւր վրայ դանդաւորել և դրով յայտնել առ Վ սեմ . Նուպար Փաշայն . այս դանդաւորներն այնչափ կը շատնան որ ալ կ'ըստիպուի Ն . Վ սեմութիւնը դադրեցնել զինքը այն պաշտօնէն .

ուստի կ'որոշէ որ առաջակայ կիւրա կէ օրն այս ինչ տեղ ժողովութիւն ազգայինք , այսինքն այն դանդաւորներն ըստորագրողները . որոց գրեթէ շատն ալ դարձեալ կը վախնան թագաւորին պակասութեանցը կամ թէ չարութեցը վրայ խօսելու : Ժողովն ըլլալէ մէկ օր յառաջ Վ սեմ . Նուպար փաշան կը հրամայէ որ ծանուցագիր մը դնեն առաւօտուն Լիւիսպարի գումար ժամը չորսին ժողով պիտի ըլլայ , ամենքն ալ հրամայեն դան . Նոյն իրիկունը կը կանչեն չաւուշը և կը պատուիրեն որ վաղն առաւօտ երթայ ժամը չորս ու կէսին Տ . Վասպարեանին լուր տայ որ ժամը չորսին ժողով կայ , Նուպար Փաշայն ալ պիտի գայ հրամայեցէք դուք ալ . հետեւեալ առաւօտը ճիշտ պատուիրումին պէս կ'երթայ չաւուշը նոյն ժամուն լուր կուտայ Տ . Վասպարեանին ինչպէս որ իրեն պատուիրուեցաւ . Տ . Վասպարեան կը նայի անմիջապէս ժամացոյցը և կ'ըսէ . « աս ինչ լուր տալ է . « ժամը չորսին ժողով պիտի ըլլայ , և դուք լուր կուտայք ժամը հինգ ու կէսին . չաւուշը փայտը ձեռքէն նետելով կ'ըսէ , « Նստուած վրայ ինծի այսպէս պատուիրեցին . ըսին կ'երթաս հինգին և լուր կուտաս որ , ժամը չորսին ժողով պիտի ըլլայ , հրամային որ Լիւիսպարի Նուպար Փաշայն ալ եկած է , հրամայեցէք դուք ալ , կը նայի որ ժամը վեցն է . դարձեալ փայտը կը նետէ չաւուշը : Ժողովը բացուելէն յառաջ ալ եկող ազգայինները որոնք յայտնի կը վախնան թագաւորէն , սոցա թուղթ մը ստորագրել կուտան որ , մենք մեր երեսփոխանէն ըստ ամենայնի դո՛հ

ենք, և Ն. Վ սեմութեան Նուպար Փաշայի արժանաւոր փոխանորդ աւելե ուրիշ մէկը չենք կրնար ընտրել. եթէ Ն. Վ սեմութիւնը կը հաճի աղքատ ազգայնոցս բազմութեան ձայնին լսել. թող ականջ չդնէ երկու ինքնահաճ անհատներու, որոնք մեզ կը դրդեն չհաւանել սորա օրինաւոր ընթացիցը, որոնք այսօր չեն եկել: Ն. յս գիրը չ'ստորագրող քանի մը անձինք կը վաւերացնեն նոյն կէտին, և միւս օրը կը բանտարկուին ՚ի պատիժ:

Եւ որովհետեւ վերոյիշեալ երկու լղաները չեկան ժամանակին, և գրտնուողներն ալ այս թուղթն ստորագրած էին, Վ սեմ. Նուպար Փաշայի քննութեանը կուտան այս թուղթը Նորին Վ սեմութիւնն ալ կը կանչէ սոյն մարդիկը և կը հարցնէ թէ այս ստորագրող դժբէք, ամենքն ալ կ'ըսեն այս. ոմանք ալ կ'սպասեն որ Ն. Վ սեմութիւնը դարձեալ մի կ'երկու պորագայներու վրայ հարցունելով քննութիւն մի ընէ, որ իրենց ցաւերը խօսին, և թէ ինչ վիճակի մէջ ստորագրեցին, սակայն Ն. Վ սեմութիւնն ուրիշ բան մը չհարցնելով աւելի կը միտնարէ ըսելով, որ դուք ցաւ մի ընէք ձեր երեսփոխանը դարձեալ նոյն կը թողու մք քանի որ ձեզ կը գոհացնէ: Իսկ անոնք որ պիտի խօսէին ճիշդը թէ իրենք յակամայից եւ ստիպեալ ստորագրած են այդ թուղթը, և թէ Պարոն թափաբորը բռնի և վախ տալով ստորագրել տուած է, ասոնք ալ Տ. Գասպարեանի և Նըդեանի չգալուն վրայ կաակածելով իրենք ալ կը լսեն:

Եւ ոգւով պաշտօնի մէջ շարունակող երեսփոխանը ինչ տեսակ գործեր պիտի կարենայ յառաջ բերել. թող ամեն ընթացող առանձինն ի

մաստատիրէ ըստ իւր դատողութեան: Ն. յս տեսակ մարդու մը գործը այսօր Նըշալուսոյ Խաբազիւրէն օրինաւոր իշխանութեան գործ կը կոչուի:

Որն է այն լղգային օրինաւոր իշխանութիւնը զոր կ'ըսես, այն խումբը՝ որ ոչ հաշիւ ունի և ոչ տոմար, և այսչափ տարիներէ ՚ի վեր եղած եկամուտներէն ոչ արդիւնք մը ցոյց տուած է, և ոչ ալ կրնայ ծախուց տեղ մը ցոյց տալ, սա է ազգային օրինաւոր իշխանութիւնը: Ն. յդ ազգային օրինաւոր իշխանութիւնը ազգային ո՞ր պէտքերն հոգացած է մինչեւ ցարդ: Գայրոյնէն հոգաց, Երկեղեցւոյն պէտքն հոգաց, աղքատները խնամեց: Վիսոս քեզի Պարոն Խաբազիւր, որ լածդ հաւաւ տալ միայն գիտես, անոնք իրենց վերայ ազգային օրինաւոր իշխանութիւն անունը տալով, քու քով միայն ազգային օրինաւոր իշխանութիւն կը համարուին և կը ճանցուին:

Սեբուսի Նախկնդոսի համար «ստճմանադրապէս ժողովուրդէն ընտրուած և տեղական իշխանութենէն ընդունուած Երկապտոսի Նաաջնորդ է» կ'ըսես, ստճմանադրապէս ընտրութիւնն այդչափ կ'ըլլայ: Չէք յիշեր որ Սեբուսի Նախկնդոս ինքն արդէն Երկապտոսէն շատ աւելի բազմահայ քաղաքի Նաաջնորդն է, և նոյն ինքն այն ժողովուրդ զինքն իր վիճակին վրայ Նախկնդոսութեան հասուցած: Սեբուսի Նախկնդոսը որ օրինաւորապէս գիտնար թէ ինչ է առաջնորդութիւնը, ինչ է ժողովուրդը մը և անոր հովուութիւնը, միթէ պիտի ձգէր իւր վիճակը, և Երկապտոսի մէջ Յակովբեաններու գերիւն ըլլար: Եւ Յակովբեաններն իրեն հըրաման ընէին Նըդեանդրիա իջնար, և հրաման ընէին Վահրէ մտներ:

այս նուազագուծութիւնը յանձն կ'առնուր առաջնորդութեան ոգին իմացող մարդ մը . ժամանակ մը սիրով իրեն փարող բազմամեծիս ժողովուրդին որ հետեց, և անոր ետեւէն աղաղակած ժամանակն եկաւ Ագիպտոսի անապատները անոր տեղերէն աւելի ընտրեց, որ մ'ալ այդ ժողովուրդեան պիտի չհաստէ, որ այսօր զինքը կ'ընդունի :

Սահմանադրապէս առաջնորդ մը Պօլսոյ Ագգային կեդրոնական վարչութիւնը կը խորկէ իւր կոչուած տեղը . հիմա Ագգային կեդրոնական վարչութիւնը Տրապիզոնի և Ղանիկի 8 կամ 10000 ժողովուրդոց ձայնին ըէ խորկէ հոն այդ եպիսկոպոսը զոր կ'ուզեն, թէ թողու Ագիպտոս յակոբեան թագւորի կամացը, որ չուզէր թող տալ զինքն իւր կամացն համաձայն գտնալով : Չեր մեծ քննադատութեամբն ասիկա դուք որոշեցէք Պարոն խմբագիր, և ճանցէք որ այս պիտի մէկը . այսինքն մ, կ'անձի կամեցողութեամբ որոշուած առաջնորդ մը ձեռնհասութիւն չկրնար ունենալ նոյն վիճակի մէջ, եթէ ոչ գաղտնի դաւադրութեամբ ժողովուրդէն հեռի Աղեղեցւոյ առանձին մէկ սենեակի մը մէջ տանիլ Աստուածատուր վարդապետը քանի մը աւաղակներով գանակոծ ընել : Թող պարծի իւր այս յաղթանակաւ, և դուք ալ պարծեցէք ձեր պաշտպանած ոչ առաջնորդին այսանստակառ յանդգնութեանը վրայ . և անուանեցէք թէ սահմանադրապէս ժողովուրդէն ընտրուած և տեղական իշխանութեանէն ընդունուած է, միթէ տեղական իշխանութիւնն () սմանեան իշխանութեանէն դուրս իշխանութիւն է, որ նա չգիտեր և այս ընդունած կը հրատարակէք : () սմանեան բարեխը

նամ Տէրութիւնը Հայոց ազգ ըսելով անոր վերաբերած ամեն յարաբերութեանցն համար Պօլսոյ մէջ Հայոց Պատրիարքարանը կը ճանաչէ ինչպէս կարելի է որ այդ եպիսկոպոսն այս օրէնքէն անկախ ըլլայ :

Կնիքները քակողը Տ. Գասպարեանն ըլլալը թէ տեղւոյն Կառավարական իշխանութիւնը գիտէ . թէ ներկայ գտնուող երեւելիները, և թէ ամեն տեղացի ազգային . դուք ՚ի վերայ այսր ամենայնի դարձեալ ստախոս թագւորի ստայօդ նամակին յեցեալ, ըսէք որ Աստուածատուր վարդապետը քակեր է : Աստուածատուր վարդապետն այն տեղ ներկայ գտնուող տասնի չափ անձանց մէկն է, և ոչ կնիքներ քակող :

Թագւորը երբ իրեն դէմ իրմէն իրաւամբ զօրաւոր մէկը տեսաւ, անմիջապէս իբրեւ թէ ազգին կողմէն իւր ստրուկներուն բողոք մը գրել տուաւ, տեղական Կառավարութիւնը երբ կտակահատարին հարցուց թէ ինչ իրաւամբ կ'ընէ . նա չէ թէ պատասխանեց որ ընողը Աստուածատուր վարդապետն է, այլ պատասխանեց թէ, ինքը իւր կտակահատարութեան իրաւամբն ու պարտաւորութեամբը այսչափ մարդոց (ստորագրութիւնները ցուցնելով) ներկայութեամբ անիրաւներու կնքած կնիքներն հաներ և մէջի փակուած կահ կարասիքը գրի առած է . ադամանդէ դէններն յառաջագոյն տարուած գտնելով իշխանութիւնը կը յանդիմանէ ըգծ թագւորը որ այս երկու կտակներու վրայ դատաստան չեղած ինչ համար ձակութեամբ ձեռնամուխ կ'ըլլան և գոհարեղէնները կը հեռացնեն հանգուցելոյն տունէն, և քննութեան պէտք ունենալը կը յայտնեն :

Թագւորն ու իւր ստրուկները

նոյն տեղ Տ. Գասպարեանի ներկա-
յացուցած ստորագրութեանց ցու-
ցակին մէջ Մտուածատուր վարդա-
պետի ստորագրութիւնը տեսնելով
կը կատարէ , կ'երթան սենեակը կը
յարձակին վրան բոտ որում միայ-
նակ և տկար գտած են զինքը . այս
պատերազմին հաղիւ վրայ կը հասնի
Լայիակոպոսը . որ կը զարնէ և կը գո-
չէ , մեռցուցէք գեռ ողջ է , մեռ-
ցուցէք , կենդանութեան անարժան
է : Լ'նմիտ՝ օր մը դու ալ նոյն ինքն
այդ անողորմ ճիրաններուն մէջ սիւ-
տի բռնուիս մատնեալ , անմիտ , հի-
մակուրնէ քեզ ճանապարհ կը բա-
նաս ընթացիւք :

Իրենք ինչո՞ւ տեղական իշխանու-
թեան ականջ չեն դներ եւ ագա-
մանդները տեղը տանիր , և Մտուա-
ծատուր վարդապետի չանթան կը
խառնեն , միթէ իրենց հետ գոհա-
րեղէն դուրս հանեց : Եւ անամօթ-
ները ինչ համարձակութեամբ Գա-
հրէ կը հեռագրեն թէ Լըռուսաղե-
մի կալուածները գրաւեցէք . Լըռու-
սաղեմի մինչեւ ցարդ իրենց ըրած
թոյլ տուութեանցն համար արդեօք ,
Թող մտքերնէն իսկ չ'անցունեն այդ
վատերը , իրենք թող շահին և սար-
քին . և ոչ իսկ տեղւոյն Լիկեդեցւոյ
կալուածները կը մնայ իրենց ձեռքը ,
հարկաւ օր մը սլիտի ըլլայ , որ տե-
ղւոյն օրինաւոր Լաւնորդը դրուի ,
և հոգայ աղգին պէտքերը , որմէ
ղուրկ մնացած է մինչեւ ցարդ :

Թաւուր աղադ իւր անուանը
վսեմութիւն մը տալու համար ա-
նուանը Նուսպար փաշայի փոխանորդ
կ'ստորագրէ . դուք ալ այնպէս կը
հրատարակէք . Սակայն գիտցած ե-
ղէք որ Նուսպար փաշայի անուամբ
Թաւուրի անուանը փառաւորուելու
ժամանակն անցաւ , այսուհետեւ ալ

Թաւուրի անուանը նսեմութիւն պի-
տի տայ Նուսպար փաշայի անուանը
վսեմութեան :

Յօդուածին վերջը կը պատկառիք
թէ Սիօնը հայհոյանք գրած է անոնց
դէմ : Սիօնը շատ աղէկ խօսք կրնայ
խօսիլ անոնց , սակայն այն անարժա-
նից համար իրմէն խօսք մը չ'ընեց
խօսելու , Ս . գրոց խօսքը աւելի յոր-
մար դատելով (1) :

ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆՔ

Մտոյս սկիզբները Գամաթիոսի
ընդ հանուր կուսակալ Սիմ. Սէհ-
մէտ Սէշիտ փաշա քաղաքս հասաւ
Գաղայի վրայով : Սէշիտ տակ եղած
ամէն ինդիրներուն գրեթէ անձամբ
ամենը քննելով տեղեկանալէ վերջն
սպասեց Կ . Պօլիսէն գալիք Սիւնիֆ
էֆէնտիի որ յատկապէս քաղաքիս ինչ
ինչ ինդիրները քննելու պաշտօնիւ
պիտի գար :

Երբ Սիւնիֆ էֆէնտիի գալուս-
տըն սպասուած ժամանակէն աւելի
ուշացաւ , Ն . Սիմ. Ս . Սէշիտ
փաշա Բեթլէհէ մէն Հայր Լըրահամ
ուխտի երթալով , նոյն ճանապարհու
Յոպպէ իջաւ . հետեւեալ օրը Ս .
Պատրիարքը եւս իջաւ Յոպպէ քա-
ղանթիսայի և Յոպպէի պարիսպէն
ծովին կողմը նոր բացուելիք դրան
վերաբերեալ գործերու առթիւ :

Այլ թաւուր չափալ Յոպպէ մնա-
լով Սիւնիֆ էֆէնտին հասաւ , միասին
դարձեալ քաղաքս վերադարձան :

(1) Սոյն գանդատը ունի նաեւ Գահրէէն հը-
րատարակուած մէկ թուղթ մը , որ առ ողջամիտ
Հայս կը գանդատի , Սիօնը լուր կուտայ այն պա-
րաններուն որ Սիօն իրենց գործոցը կը գանդատի
իրենք թող իրենց քալութիւն համարին անոր բա-
ռերուն դէմ գանդատելին : Իրենց հետ շատ եր-
կար տեսութիւն կրնանք ընել , սակայն ժամանակին
թողուլ կոտորուի :

Ազգային պատուոյ նախանձախնդիր անհատնե-
րը , թող աղգային առ աշտորաբանի մէջ տեղե-
նեցած գողութիւնները վերցունեն :